www.svoboda-news.com

РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
всі листи, мані-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 11-го цьвітня 1916. Ч. 44. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, April 11, 1916. No. 44.

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ НА ЗАХІД ВІД ВЕРДЕНУ.

Німці здобули Бетінкур.—714 полонених Французів.

Наступ німецьких військ здовж цілої боєвої лінії над Диною.

Заостренє відносин між Англією а Голяндією.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬҐІЇ:

ВОЄННЕ ПОЛОЖЕНЄ ПІД ВЕРДЕНОМ.

Шість тижнів минає від хвилї, коли німецька армія під командою німецького наслїдника престола розпочала наступ на Верден.

Битва під Верден належить вже тепер до найбільше завзятих і найбільше кровавих битв за цїлий час війни. Обі сторони кинули під Верден величезні маси війска і неймовірно велике число гармат. Обі сторони є переконані, що від вислїду битви під Верденом буде зависити не лише дальшей хід воєнних операцій, але може і вислїд війни.

Властива боєва лінія під Верденом числить всего около 60 кільометрів. Саме місто Верден лежить на правім березї ріки Мези. Місто є окружене неправильним подвійним перстенем фортів. Всїх головних фортів числить Верден 22 (подібно як Перемишль). Найсильнїйші форти побудовано від півночи і сходу. Найслабша сторона кріпости є фронт західний, бо тут головні форти творять лише одну оборонну лінію.

Німецькі війска окружили кріпость на східнім березї ріки Мези тісним перстенем. Один головний форт, Дуомон, є вже в посїданю Німців. Боєва лінія Німців є віддалена від фортів всего около 2 кільометрів, а від середини міста Верденту 5 до 6 кільометрів. На сїй части боєвої лінії вже від довшого часу воєнні операциї є обмежені на дїяльність артилєрії. Від часу до часу переводить німецька піхота наступ, а французька піхота протинаступ, але сї битви мали дуже мале значінє, і тому не мали впливу на жадну більшу зміну в загальнім положеню.

Цїлу вагу воєнних операцій перенесли Німцї на західний берег ріки Мези. З того може бути для Німців подвійна користь:

1) Західний фронт кріпости є найслабший і тому найлекший до здобутя.

2) Німцї мають можність кріпость зовсїм окружити і цїлу французьку армію, яка находить ся на східнім березї Мези, відтяти та взяти в полон.

Помимо сильного опору Французів німецькі війска хоч поволи, але стало посувають ся наперед. Отвір між обома крилами німецької армії з кождим днем зменшуєть ся. Він числить під теперішну пору около 16 кільометрів. Після здобутя Німцями місцевости Маньшкур і Бетінкур, Французи заняли ще сильні становища на горбі „ч. 304", який вони сильно укріпили. Доперва здобутє сего горба дасть Німцям спромогу розпочати наступ на головну заслону оборонну лінію Вердену.

Воєнні кореспонденти оцїнюють силу війск, які беруть участь у битві під Верденом, найменьше по 800.000 з кождої сторони; число гармат оцїнюють по 3.000 з кождої сторони.

Дотеперішні страти в ранених і убитих мають вже числити найменьше по 150.000 людий з кождої сторони. Але сї числа се оцїнки воєнних знавців з противної сторони і тому вони виглядають на пересадні. Від початку битви під Верденом Німцї полонили дотепер около 35.000 Французів.

„Під Верденом одна із воюючих держав або зовсїм стратить воєнну вартість або яко калїка поволїчеть ся до мів" — сказав звісний німецький воєнний критик, майор Морат.

Одною із точок великої воєнної наради в Парижи було воєнне положенє під Верденом. На домаганє Французів Англія, хоч нерадо, мусїла однак згодити ся на висилку дальших своїх війск до Франції. Отсї війска заняли становища Французів на боєвій лінії в Бельгії і дальше на схід, а увільнені в сей спосіб французькі війска перенесено яко резерву під Верден.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ПЕРЕЛОМИЛИ БОЄВУ ЛІНІЮ ФРАНЦУЗІВ КОЛО БЕТІНКУР. — 714 ПОЛОНЕНИХ ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 8. цьвітня. — Урядовий звіт головного німецького штабу на західнім терені війни звучить:

„На лївім березї ріки Мези німецька піхота здобула вчера два важні сильно укріплені становища Французів на полудне від Гонур (на захід від Бетінкур. В руках німецьких війск опинила ся цїла боєва лінія на горбі „термітів", яка була на два кільометри довга. Нинї рано французькі війска перевели протинапад, але без успіху.

„Наші втрати були незначні, зате втрати ворога дуже тяжкі. Французи стратили в самих лише полонених 15 офіцирів і 699 людий. Між полоненими було богато рекрутів з 1916 року.

„На правім березї ріки була з обох сторін оживлена акція артилєрії".

120.000 ФРАНЦУСЬКІЙ АРМІЇ ПІД ВЕРДЕНОМ ГРОЗИТЬ НЕБЕЗПЕКА.

ЛОНДОН, 8. цьвітня. — Останний успіх німецьких війск на захід від Бетінкур викликав у воєнних кругах велике занепокоєнє.

Воєнна акція Німців під Верденом вказує на те, що Німцї переводять плян цїлковитого окруженя Вердену. Головний удар на Верден готовить німецький генеральний штаб зі заходу на лївім боцї ріки Мези. Щоби Німцї здобували Верден від сходу, се можна уважати за виключене.

Через наступ німецьких війск на західнім березї Мези і переломанє французької лінії коло Бетінкур французька армія під Бетінкур опинила ся в дуже прикрім положеню. Силу її в тім місци оцїнюють на три корпуси, то є около 120.000 людий. Отся армія має ще лише одну дорогу вільну до відвороту, але і вона находить ся під сильним огнем німецької артилєрії. Коли протинапад французьких війск не поправить їх загального положеня на лївім березї ріки Мези, отся армія може бути зовсїм страчена, або в кождім случаю буде мусїла потерпіти дуже тяжкі втрати.

БЕТІНКУР ЗДОБУТИЙ.

ПАРИЖ, 9. цьвітня. — Місцевість Бетінкур, останнє становище Французів на першій оборонній лінії на захід від Вердену, находить ся в руках Німців. Уступаючи перед великою перевагою німецьких гармат і війск, французькі війска опорожнили вчера в ночи згадану місцевість.

„Нова боєва лінія йде тепер в простій лінії від Авакур через гору „ч. 304" до Кюмер (над рікою Мезою).

Нинї розпочали Німцї сильне бомбардованє французьких становищ на цїлій новій боєвій лінії. Опісля перевели вони наступ піхоти, який однак лише в однім місци удав ся, іменно на схід від Авакур. На прочій боєвій лінії напад німецької піхоти зістав відбитий з великими втратами для неприятеля.

Урядовий звіт німецького генерального штабу про здобутє місцевости Бетінкур ще не найнїйшов. Правдоподібно англійська цензура його здержала. З того можна заключати, що отся останна битва на захід від Вердену принесла велику побіду німецьким війскам. Після французького звіту виходить, що французькі війска почули ся о дві мили дальше на полудне. В сей спосіб німецькі війска опинили ся недалеко головного шляху, який лучить Верден з Парижем.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

МОСКАЛЇ ЗАПОВІДАЮТЬ ВЕЛИКИЙ НАСТУП НІМЦІВ ЗДОВЖ ДИНИ.

ПЕТРОГРАД, 9. цьвітня. — З головної кватири надійшли отсї урядові вісти:

„На цїлій боєвій лінії, почавши від Риги аж до Динабурга, німецькі гармати розпочали острілювати російські становища. В кількох місцях німецька піхота підійшла аж до передних ровів, однак мусїла уступити назад на первісне становище.

„Над середущою Стрипою наступ німецько-австрійських війск показав ся безуспішний.

„Жива дїяльність німецьких літаків здовж цїлого фронту вказує на те, що небаром Німцї розпічнуть загальну офензиву проти російської армії"

МОСКАЛЇ ПРОСЯТЬ СВОЇХ СОЮЗНИКІВ О ГАРМАТИ І АМУНІЦІЮ.

АМСТЕРДАМ, 9. цьвітня. — На великій воєнній нарадї, яка відбула ся в Парижи, представник Росії звернув ся до своїх союзників з просьбою о присланє Росії гармат і амуніції.

Гармати і амуніція, яку Росія спровадила з Японії і зі Злучених Держав, є щодо числа і якости зовсїм недостаточна. Коли проте Росія на час не одержить гармат і амуніції від Англії і Франції, тоді не лише російська офензива, але й оборона буде неможлива.

ТУРКИ НАГРОМАДИЛИ ПРОТИ МОСКАЛЇВ 80 ДО 90 БАТАЛЇОНІВ ВІЙСКА.

РИМ, 8. цьвітня. — З Петрограду наспіли вісти, що Турки нагромадили у Вірменії недалеко Трапезонту 80 до 90 батальонів війска. Се є причиною здержаня дальшого російського наступу. Нїмцї прийшли Туркам в поміч, даючи їм відповідну скількість гармат і понад 1.000 возів для довозу живности і амуніції.

ҐІНДЕНБУРГ ОБХОДИТЬ 50-ЛІТНИЙ ЮВИЛЕЙ ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

БЕРЛІН, 7. цьвітня. — 50 літ тому назад ген. Гінденбург вступив до німецької армії яко 19-лїтний поручник. Цїлий німецький нарід обходить торжественно золотий ювилей свого героя.

З нагоди ювилею німецький цїсар переслав йому желаня і свій портрет з власноручним підписом.

В отсю хвилю находить ся Гінденбург в головній кватирі своєї армії над Диною.

—o—

НІМЕЧЧИНА РОЗПУСТИЛА ЖОВНІРІВ У ВІЦІ ПОНАД 45 ЛІТ ДО ДОМУ.

БЕРЛІН, 8. цьвітня. — На нарадї, яка відбула ся в міністерстві війни, ухвалено з причини достаточного числа жовнірів і молодих рекрутів, розпустити до дому всїх жовнірів, які числять 45 літ або висше.

ВІЙНА З ІТАЛЇЄЮ:

АВСТРІЙЦЇ ПОЛОНИЛИ 153 ІТАЛЇЙЦЇВ.

ВІДЕНЬ, 8. цьвітня. — Урядовий звіт головної австрійської кватири звучить:

„На боєвій лінії коло Добердо наші війска прогнали Італїйців з наперед висунених становищ.

„На границї Тиролю дїяльність артилєрії є дуже оживлена.

„В битві на Равхкофель наші війска взяли приступом італїйські становища. Трох офіцирів і 150 жовнїрів полонено. Всї прочі Італїйцї, які находили ся в здобутих ровах, зістали убиті".

—o—

ЗАОСТРЕНЄ ВІДНОСИН МІЖ АНГЛІЄЮ А ГОЛЯНДІЄЮ.

БЕРЛІН, 8. цьвітня. — Причиною наглої мобілїзації війск в Голяндії є вісти, які одержало голяндське правительство про наміри Англії. Іменно, на великій воєнній нарадї союзників в Парижи піддано гадку висадити 200.000 англійського війска на побережу Голяндії, щоби впасти зі заду на німецькі війска, які стоять в Бельгії. Щоби сему запобігти, голяндське правительство видало розпорядженє в справі підвисшеня стану війска.

Вісти, неначе би мобілїзація мала бути звернена проти Німеччини, є безпідставні. З Німеччини відійшли в останних днях до Голяндії великі транспорти воєнних матеріялів і амуніції.

ГОЛЯНДІЯ ВІДМОВИЛА ЖАДАНЯМ АНГЛІЇ.

БЕРЛІН, 9. цьвітня. — Англія поставила до голяндських кораблїв жаданє, щоби вони обовязково брали також товари, призначені для Англії. В противнім случаю, заявила Англія, що не дасть своїх пільотів до переведеня кораблї через канал, наїжений підводними мінами та не позволить у своїх пристанях добирати угля.

Голяндія дала на се відмовну відповідь і коли би Англія хотїла позістати при своїй вимозї, в такім случаю голяндське правительство звернє плавбу своїх кораблїв навколо попри Шиоцію.

РОСІЯ ЗАМКНУЛА ГРАНИЦЮ РУМУНІЇ І ЗАБОРОНИЛА ВСЯКИЙ ВИВІЗ ДО РУМУНІЇ.

БЕРЛІН, 9. цьвітня.—З Букарешту доносять, що російське правительство цїлковито закрило румунську границю і заборонило вивіз всїх товарів з Росії до Румунії.

В послїдних часах торговельні зносини між Румунією а центральними державами були дуже оживлені.

Причину заборони Росії ріжно поясняють. Одні кажуть, що таке домаганє поставила Англія до Росії, продовжуючи свою полїтику виголодженя Німеччини. Другі знова оправдують се в той спосіб, що Румунія перепродувала центральним державам збіже і худобу.

ШВЕЦІЯ ВИСЛАЛА ДО НІМЕЧЧИНИ ВІЙСКОВУ КОМІСІЮ.

СТОКГОЛЬМ, 9. марта. — Міністерство війни вислало до Німеччини військову комісію, зложену зі 6 висших офіцирів, щоби перевели докладні студії щодо твореня резервових відділів.

Шведські політики є тої гадки, що Швеція не сьміє позістати у сїй війні невтральною, бо се рівнало би ся самоубийству. Швеція мусить у відповідній хвилї виступити до війни проти такої держави, яка грозить їй небезпекою.

—o—

В АВСТРІЇ ВІД 1. МАЯ БУДЕ ПРИСКОРЕНИЙ ЧАС О ОДНУ ГОДИНУ.

БЕРЛІН, 9. цьвітня. — Йдучи за приміром Німеччини, австрійсько-угорське правительство порішило від дня 1. мая на протяг лїта посунути всї годинники о одну годину взад. (Приміром у фабриках, бюрах і школах, де дотепер звичайно розпочинала ся праця або наука о год. 8-ій рано, тепер буде в дїйсности розпочинати ся о год. 7-ій рано).

ПОЧТА ДО СТАРОГО КРАЮ.

„Риндам" відїде з Ню Йорку ві второк (18. цьвітня).

ПОЧТА ЗІ СТАРОГО КРАЮ).

„Риндам" прибуде до Ню Йорку в понедїлок (10. цьвітня).

„Фрідерік VIII." має прибути до Ню Йорку ві второк (11. цьвітня).

„Крістіянїяфйорд" має прибути в пятницю (14. цьвітня).

„Гелїг Оляф" має прибути ві второк (18 цьвітня).

Телеграми доносять, що з кораблїв „Риндам" і „Фрідерік" Англійцї знова забрали всю почту з Австрії і Німеччини.

СТАНЬТЕ ЧЛЕНОМ ВЕЛИКОЇ ГРОМАДИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Се найбільша честь належати до тої зорганізованої сьвідомої української громади. Кождий член тої великої громади платить у Злучених Державах $2.00. За се дістає 157 числа „Свободи" річно.

НАШІ НЕДОМАГАНЯ.

III.

Незрозуміле справи.

Дехто каже, що всі нарікання, невдоволеня, напасти на народних робітників і т. п. непорозуміня викликає одна „партія", себто **соціялісти.** Богато наших людий уважає за соціяліста кождого, хто вміє добре на другого нападати, хто не ходить до церкви, хто скритикує поступоване духовних властий і т. п.

В тій справі панує між нашими людьми велике непорозуміє і тому ми віджалуємо тут троха місця та нашпемо ширше про тих соціялістів.

Нераз говорить бесідник на вічу таке: Робітники! Дивіть ся: улицями їдуть золотом ковані поїзди, а в них богаті міліонери; одіж їх варта тисячі, бо один лише діямент в жіночім намисті коштує десятки тисяч долярів.

Ми бачимо на поверхні землі чудово гарні будинки, в яких мешканя яснїють блеском золота, срібла, дорогоцінних виробів і т. д.

Величезні маєтки находять ся в руках звичайних людий, що їздять по земли неначе пів-боги. Се міліонери-капіталісти.

А у фабриках працюють міліони робучого народа, серед пороху, диму, бруду, гуку, стуку машин. А під землею у майнах цілий другий сьвіт — там знова міліони робітників, що цілими днями божого сонця не бачать. Платня сих робітників є мала в порівнаню до їх зарібку. Вони не можуть вижити своїх родин. І подивім ся: в робітничих дільницях мешканя робітників маленькі, брудні, ціла родина має одно ліжко; там нужда, голод, недостаток, хороби і розпуста.

А тисячі робітників загалом не можуть дістати праці і вони тиняють ся попід людскі плоти. Навіть дівчата, коли не мають меткости або якого ремесла в руках, мусять нераз іти за жидівські виньки.

Робітники! Ми видимо, що на сьвіті є несправедливість. Ми видимо з одної сторони міліони, рожіни; з другої сторони—нужду, бідноту. Тому ми мусимо ратувати ся; нам треба спільними силами здобувати собі лїпшу долю.

А неодин бідний, нещасний чоловічина, що не не мав нагоди приглянути ся тому всьому щастю і нещастю, але має чувство, наслухавши ся такої бесіди і почувши: „пани" „біда" і „несправедливість", і не маючи собі з тим дати ради, крикне: „То вже хиба Бога на сьвіті нема. Коли така несправедливість то я тут нічого не вдію, най буде що хоче". І йде з розпуки до бари, тратить останний цент і чекає, коли то така справедливість наступить, що панські міліони дістануть робітники, а тоді він буде міг пити, аж до самої смерти — без роботи!

Ми бачимо, що є лихо і чуємо що з нарікання. Варт застановити ся, чи ті нарікання слушні. Тому придивім ся: Чи бесідник на вічу говорив правду? — Невно, що так і він мав рацію. А чи він винен, що той бідний робітник, що ледви щось трохи почув, і нічого не навчив ся, піпшов пити і викрикувати „нема Бога", „несправедливість" і т. д. — Невно, що ні.

Бо нещасти на сьвіті є тілько, що треба міліони людий з розумом і серцем, котрі хотїли би заняти ся усуненєм усеї біди; але се тяжко, бо чим більше людий тим більше біди.

Однак знайшли ся люди, які витворили окрему науку, що має на цїли розслїдити ті противенства, щоби і богач і бідний, і купець і ремісник, і капіталіст і робітник могли робити свою роботу. Ся наука називаєть ся „національна", або **„політична економія"** (економія, значить господарство). А кромі сього є ще окрема наука, яка займаєть ся улагодженєм жити, щоби такі „клиєнт" як: капіталісти і робітники могли жити до певної міри в згоді і не різали себе взаїмно. Та наука називаєть ся **соціольоґія** (значить наука про суспільні відносини). А на підставі сих двох наук: економії і соціольоґії, повстав так званий „соціялізм". Є се спосіб суспільної і економічної орґанізації. І сей соціялізм каже: Всї підприємства (фабрики, почти, зелїзниці і т. д.) не повинні належати до приватних богачів, але їх повинна взяти в руки держава, а тоді чистий зиск з тих підприємств не буде йти до кишені поодиноких богачів, лише державі, як оплатить свої видатки, решту зарібку віддасть робітникам в той спосіб, що підвисить їм платню.

Як ми бачимо, такі всї справи є важним житєвим питанєм на цїлім сьвіті і в кождій державі. Як там з тим буде, то ніхто не може знати, але одно є правда, а то, що теперішний устрій суспільний нікого не вдоволяє і кождий хотїв би якоїсь поправи; і воно йде до лїпшого. Такими важними справами займають ся тепер всї: і держава і товариства і церква, а навіть повстала в католицькій церкві від часу папи Льва XIII. окрема наука про ті справи; вона називаєть ся „католицька школа економії і соціольоґії". Папа Лев XIII. видав енцикліку (письмо) в тій справі, яка називаєть ся „Рерум новарум" („про нові річи"), а опирасть ся в части на науці св. Томи з Акіну. І спеціально католицька школа економії і соціольоґії критикує теперішний порядок, гірше може ніж ті бесідники на вічах. Але все людство змагає до реформи — і тому поправа є лише можлива через виказуванє дотеперішних блудів.

На підставі згаданих наук повстала, головно в Німеччині (хоч вийшла з Франції), доктрина (наука) наукового соціялізму, яка зміряє до сього, щоби держава захопила все в свої руки і, щоби кождий чоловік, що працює чи то умово чи фізично, був неначе державним урядником. Ся мрія називаєть ся „соціялістична держава". Годі нам тут про все розписувати ся. — на се є окремі книжки — але ми згадаємо ще про **соціяльну демократію.**

Соціяльна демократія, є се прихильники орґанізації робітників, які розвинули свою працю головно в Німеччині. Соціяльна демократія виходить з тої засади, що капіталісти-фабриканти — всї ті „хлібодавці" — не виплачують робітникови усього зарібку, але забирають собі велику частину і з того повстає їх маєток. Щоби фабрикантів приневолити до підвисшеня робітничої платнї, до лїпшого уладженя фабрик, до забезпеченя житя і т. д., робітники повинні на цїлім сьвіті єднати ся (орґанізувати ся) в одну велику громаду. І відси пішов клич „Пролєтарі (нуждарі) всїх країв єднайте ся!"

Правда лежить в тім, що лише з'орґанізовані робітники мають силу і лише перед сильними робітничими орґанізаціями уступають капіталісти-фабриканти. Але ся соціяльна демократія — звичайно називають їх „соціялістами" — пійшла дальше: вона не обмежуєть ся на самій платнї, але хоче виборати для робітників пануючий вплив в державі на цїлу політику. Се є **політичний соціялізм.** І треба признати, що пр. німецька держава приняла вже богато соціялістичних теорій-домагань і перевела цїлий ряд важних реформ, як: робітничу пенсію на старість, робітниче забезпеченє на випадок хороби, калїцтва і нездатности до праці і т. д. Німеччині се легко зробити, бо Німці не боять ся в своїй державі чужого народу; вони творять державу для німецького народа, а народови байдуже, хто буде мати більший вплив,—коби лише зміряти до спільного щастя. І тому ми бачимо, що „Німці є властиво Німцями і більше нїщо". І вони всї борять ся за свою державу як один муж, хоч давнїйше німецькі соціялісти говорили і писали, що всї робітники на цїлім сьвіті мають іти проти найбільшого ворога — проти капіталу. А підчас війни і німецький капіталіст і німецький робітник ідуть разом проти ворогів свого народа.

Подібно у Франції.

Орґанізація робітників в Анґлії і Америці пійшла иншою дорогою: там повстали фахові робітничі юнії для робітників з кождого фаху. Щойно недавно і в Анґлії і в Америці повстав політичний соціялізм; є робітничі політичні партії, які також хочуть мати свій вплив на державну машину.

В Австрії, з огляду на те, що там є богато народів, соціялісти лише в деяких справах ідуть разом, а то у виборенню платнї і у впливі на суспільно-державні реформи. Австрія перевела за впливом Німеччина також дуже важні обезпеченя робітничі, які ще не були цїлковито перед війною викінчені. Але йшло чимраз до лїпшого.

Австрійські соціялісти не могли одначе все йти разом, бо приміром чеські соціялісти ставали разом з иншими Чехами до боротьби проти Німців. Лише українська соціял-демократія в Галичині в однім часї зайшла була так далеко, що стала прихвостнем польської соціял-демократії і пшла з нею рука в руку в справі відбудованя Польщі „од морка до морка", отже виразно проти політичних інтересів українського народа. Щойно на 2 роки перед війною повстала ґрупа дійсних українських соціялістів, які в політичнім напрямі йшли рука в руку з Українцями, а підчас війни ся партія — хоч дуже слаба — була одною з перших, що станула до бою за волю України. Нині всї вони стоять на полю або в австрійській армії або в Січових Стрільцях і розвивають енерґічну пропаґанду за самостійність України.

В Америці повстали в короткім часї 2 політичні соціялістичні „міжнародні" партії: „Соціялістична Партія" і „Соціялістична Робітнича Партія". (С. П. і С. Л. П.). Сї обі орґанізації поборюють себе взаїмно, бо кожда хоче бути одинокою репрезентанткою робучого народа. Українці мають відділи обох партій і ті „партії" між Українцями поборюють себе також взаїмно. Одна з них називаєть ся „Українська Федерація С. Л. П. і має свою ґазету в Клївленд („Робітник"). Обі партії дуже слабоньки, а їх нещастєм є се, що не мають людий; а ті, що сходять ся на збори, забувають часто, чого вони хотять, і ціла їх „політика", нерідко кінчить ся уїданем на „попів" та на церков. Не знають, що роблять.

Перед створенєм тих партій монополь на соціялїзм мали нюйорські „Гайдамаки", які здискредитували себе тим, що уважали своїм обовязком робити безнастанні „троблї" в народнім житю. Тепер вони є в Трентоні, Н. Дж., і там вже спокійно пишуть собі, що уважають за відповідне. З „Гайдамаками" в соціялїзмі конкурувала довший час „Народна Воля" зі Скрентону, поки „Робітник" не взяв монополю на себе. Тепер „Народна Воля" помістить усе, що хто напише. Як справи уложать ся, покаже будучність.

Ми на сю справу дивимо ся так: Робітники повинні і мусять орґанізувати ся до боротьби з капіталістами і виборати собі лїпшу платню та лїпші умови праці. Житє робітника не повинно вмістити на волоску, бо се є живі люди. І наша суспільність, що складасть ся в Америці майже виключно з робітників, мусить подбати про свою долю. Над тим треба конечно застановити ся і теоретично обдумати способи ратунку. Се не є, дрібна справа, але справа українського житя. А що ми є робітничий нарід, то на тих робітниках опирасть ся також цїле українське житє. Тому окремі „міжнародні" українські робітничі орґанізації мають в нас лише рацію істнованя для спільної боротьби з усїми робітниками в Америці для виборення красшої долї. Одначе попри се треба тямити, що чоловік не-жиє виключно для хлїба, але має також якісь духові висші потреби і цїли.

Натомісць в політиці Українцї це не виступали в Америці яко цїлість. При ріжних голосованях іде собі кождий окремо. Отже се є справа, що обходить цїлий нарід, з якою американською партією нам станути при виборах. Се є справа нашої будучности, о скільки ми яко американські горожани будемо мати значінє.

Ми виказали, що справа „соціялїзму" є справою і науки і практичного житя. Коли є якесь невдоволенє з істнуючих відносин, то се вказує, що відносини є злі і що їх треба поправити. Однак се не можливо зробити в одній хвили, чи в короткім часї. Але стреміти до поправи злого стану обовязаний і робітник і ґазетяр і сьвященик і взагалї кождий розумний чоловік.

Тому ті люди, що несовісно нападають на честь других людий і самі не знають, чого вони хочуть, або не знають як до направи лиха забрати ся, не конче мусять називати себе соціялістами. Такі нерозважні крикуни роблять злу прислугу робітничій справі взагалї, а соціялїстичній партії спеціяльно. А про народну шкоду нема що й говорити! Бо соціялісти є нїщо инше, як звичайні люди: отже є між ними і вчені і невчені, і чесні й нечесні одиниці — як се всюди буває. А коли спеціяльно між американськими Українцями є деякі одиниці, що вміють лише уїдати на добру роботу і тому називають себе соціялістами, то се не добре. Вони соціялістами не є, а як ними хочуть бути, нехай вчать ся. Без науки нічого путнього з них не буде; вони зістануть і на дальше звичайними крикунками і будуть шкодити народній роботі. А нам треба людий а людий, праці а праці.

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

МОЖНА НАБУТИ ЗА 20 ЦНТ. В КНИГАРНИ „СВОБОДИ". — ВЕЛИЧИНА ПОРТРЕТУ: 13x16 ЦАЛІВ. СЕЙ ПОРТРЕТ ПОВИНЕН НАХОДИТИ СЯ В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

Замовленя шліть до:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВІЙНА І УКРАЇНА.

Подаємо тут голос знаного українського публіциста д-ра Михайла Лозинського з українскої ґазети „Вістник Союза визволеня України", видаваної у Відни (чч. 73—74, з 13-ого лютого, 1916) яко вельма знаменний голос у справі, яка і в американських Українцїв є тепер більше на черзї між новими передтим. Деякі голоси старорадсвих ґазет або політики були перед новим западуто розвоєних; запопадали ноги відбудованє самостійної України не сьвічно теперішної війни яко нову річ. І власне ті голоси, які відбивались також і тут, на американській землї, мали вплив на наш загал, що така політична комбінація, яка є лише одною з можливостий, зрилася ся яко щось певного. Бачучи сей настрій, який — треба признати — був дійсно недоровим явищем, наші політики тут і там, вважають своїм обовязком висвітлити всесторонно, з рівнозовно і безсторонно, що дуже важну справу нашому загалови і вказати йому, аби не чисина завадто на чужу поміч і ласку, а більше на свою силу, працю і посвяту, бо лише в той спосіб усе на сьвіті народи здобували волю. Поручаємо понашу стаю пропитати кождому. Вона — завчить:

Як Росія проголосила війну проти Австро-Угорщини передвісом яко війну за довершенє „збираня русских земель" через завойованє австрійської України, — так **український нарід привитав війну Австро-Угорщини і Німеччини проти Росії яко війну за визволенє України зпід російського панованя.** Висловила се в імени українського народу в Галичині „Головна Українська Рада", міжпартійна орґанізація всїх українських партій Галичини, утворена з вибухом війни для веденя справ української національної політики в часї війни. Висловив се також в імени російської України*) „Союз визволеня України", безпартійна орґанізація тих елементів російської України, які з вибухом війни побачили можливість здійсненя ідеалу вільної України через відірванє України від Росії. Заступає сей клич також і „Загальна Українська Рада", міжпартійна орґанізація всїх українських партій австрійської України (а в якій є заступлені також представники „Союза визволеня України") — покликана до житя для веденя справ всеукраїнської політики в часї теперішної війни.

Отже так як завойованє австрійської України та прилученє її до Росії — було цїлию Росії, визволенє України зпід російського панованя й утворенє української держави— се було цїлию Українцїв у теперішній війні.

У звязи з тим треба звернути увагу на ріжницю між воєнними цїлями Росії й центральних держав (Австро-Угорщини й Німеччини). Росія, вважаючи австрійську Україну російською землею, поклала собі завойованє її та прилученє до свого державного орґанізму за головну і безпосередну цїль війни. З того деякі круги українського громадянства роблять собі поспішний вивід, що таксамо головною і безпосередною воєнною цїлию центральних держав (Австрії й Німеччини) є визволенє російської України й утворенє української держави. Колиж воєнні події не потверджують їх надій, вони попадають в розчарованє.

Тимчасом реальна оцїнка положеня говорить нам, що визволенє російської України не грає такої ролї у воєнній програмі центральних держав (Австрії й Німеччини) як завойованє австрійської України у воєнній програмі Росії. Бо коли Росія вважає австрійську Україну за часть своєї національної території і, завоювавши її, просто прилучила-б її до свого державного орґанізму, то **Австрія й Німеччина анї не можуть дивити ся на російську Україну так як на свою національну територію, анї не могли-б її на випадок занятя зробити просто частию свого державного орґанізму.** Вже саме те є причиною ріжниці між воєнними плянами Росії щодо австрійської України та Австрії і Німеччини щодо російської України.

Головною і безпосередною цїлию Австрії і Німеччини в теперішній війні є таке **ослабленє Росії,** щоб забезпечити собі корисний і тривкий мир. Що найневпійнїйшим способом до сього є відібранє від Росії української території, на се вказують не тільки з українського боку, але розуміють се також політичні круги Австрії і Німеччини. Одначе сей спосіб, хоч найневпійнїйший, то також **найтруднїйший до здійсненя. І тому не виключене, що Австрія й Німеччина не підуть так далеко у здійсненю своїх воєнних плянів.**

Хто сподїває ся від теперішної війни визволеня цїлої України від Росії и утвореня української держави, тому очевидно важно з сим погодити ся. Але тямити треба що війну проти Росії веде не Україна, тільки Австрія й Німеччина, які ведуть її не в українськім, тільки у своїм власнім інтересї. Інтереси України мають на увазї Австрія й Німеччина лише настільки, наскільки вони лежать на лінії їх інтересів, подібно, як висше названі українські орґанізації тому стали в сій війні по стороні центральних держав, бо на їх думку побіда центральних держав над Росією лежить в інтересї України.

* * *

Чого же український нарід від побідної війни Австрії і Німеччини, се означила „Загальна Українська Рада" в своїй програмовій заяві з 12-ого мая 1915 р., в якій домагасть ся **уконституованя австрійської України яко окремого автономного українського коронного краю Австрії й утвореня самостійної української держави з української територіїї, відвойованої центральними державами від Росії.**

З огляду на те, що підставою домаганя утворена української держави є відвойованє російської України, — як не в цїлости, то хоч в такій части, щоби з неї можна було утворити здібний до житя державний орґанізм, — то про сю справу можна говорити тільки у звязи з відповідними воєнними подіями. Правда, австрійські війска стоять уже на території російської України, **одначе покищо не посунули ся вони так далеко, аби можна було говорити про зорґанізованє здобутої ними української території в окрему державу.**

Тому в теперішній хвилї можна реально говорити тільки про здійсненє тої лише части програми „Загальної Української Ради", яка відносить ся до австрійської України: про утворенє автономного українського коронного краю в Австрії. Означало-б се поділ дотеперішного коронного краю Галичини на польську й українську територію; такий самий поділ дотеперішного коронного краю Буковини на українську й румунську територію та уконституованє цїлої української території Австрії в окремий автономний край.

Колиж би центральні держави не відвоювали від Росії стільки української території, щоб можна було думати про утворенє окремої української держави, — одиноким рішенєм питаня, що зробити з відвойованою від Росії української територією, було-б з'єдиненє її з дотеперішною українською територією Австрії в один правно-політичний орґанізм — український автономний край Австрії.

Др. Михайло Лозинський.

*) Виразнїйше сказати: — імени російських Українцїв, котрих війна застала поза границями Росії. — Ред. „Свободи".

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

КИШЕНКОВИЙ КАЛЄНДАРИК НА РІК 1916 можна набути в КНИГАРНІ „СВОБОДИ". Ціна 10 центів. — При замовленях на більше число сих календариків дасть значний опуст. Адреса:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Телефони: 2274 8968 Orchard

КОЛИ ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО РІДНОГО КРАЮ, ТО ПОСИЛАЙТЕ ЇХ ЛИШЕ

через

„Американсько-Українське Бюро"

ЗАІНКОРПОРОВАНЕ ПІСЛЯ ПРАВА СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

Ціна за 100 Корон – 13 Долярів

ВРАЗ З КОШТАМИ ПЕРЕСИЛКИ.

ГРОШІ ПОСИЛАЙТЕ МОНИ-ОРДЕРАМИ АБО В РЕДЖІСТРОВНИХ ЛИСТАХ НА АДРЕСУ:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,

520 E. 6th St., New York, N. Y.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Established 1893.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:
In United States:
$2.00 per year
$1.00 per 6 months
0.75 per 3 months
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:
$3.00 per year
$1.50 per 6 months
$1.00 per 3 months
Single copy 3 cents.

ПЕРЕДПЛАТА:
В Злучених Державах:
на рік $2.00
на пів року $1.00
на 3 місяці 0.75
В місті Jersey City, до Канади і других країв:
на рік $3.00
на пів року $1.50
на 3 місяці $1.00
Поодиноке число 3 центи.

На кожду зміну адреси платить ся 5 центів.
Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Всі мони-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Свобода".
При висилянню чамовлення належить долучити монету або чек.
Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописи не звертає ся.

ВІСТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

—o—

В великій громаді Жовтанці (повіт Жовква) було перед війною около 4.000 грецко-католиків, около 400 римо-католиків і кільканайцять жидівських родин; до родин уживало польської розговірної мови, зрештою всі уживали української мови. В громадській раді Поляки не мали ніякого голосу; урядоване в громаді було в українській мові, а і місцеві публичні школи були виключно українські, бо не було вимаганого шкільним законом відповідного числа польських дітий у шкільнім віці.

Публичних шкіл з українською виукою мовою було в Жовтанцях чотири: чотирокласова школа на Середнім, де ходило понад 350 грецько-католицьких дітий з пятьма учительськими силами (управитель кацано-поляк Адамець, Яворський, сталий учитель Василинник Панькув, сталі учительки Евгенія і Марія Залітачівни та приділена до сеї школи стала учителька Іванна Прокуратова — всі три Українки); трокласова школа на Загаю (управителька Солківна і учителька Соколовська — обі Польки); одноклясова школа на Загаю (учителька Смальська — Поляка) і одноклясова школа на Виховних (учителька Купновичівна — Поляка). На два роки перед війною „Товариства Школи Людової" отворило приватну польську школу, а краєва рада шкільна сейчас переняла оплату учительки Хоржлківної на краєвий кошт. Щоби мати вимагане законом число дітий (40), зігнано, зглядно дописано до сеї школи всі римо-католицькі і жидівські діти не тільки з Жовтанець, але і з сусідних громад Колодно і Колодець. Шкільні власти кілька разів старали ся примусити громадську раду, щоби перенесла польську громаду на свій рахунок, але вона сему все опирала ся. Так було до вибуху війни.

З поворотом австрійських властий зформовано деякі школи в Жовтанцях на нову. Управитель чотирокласової школи Анатоль Яворський, звичайний галицький москвофіл (з попівського роду, котрий, хоч перейшов на латинство, то все держав з москвофілами в Жовтанцях, поширав читальню Качковського, давав шкільні салі на москвофільські представленя, виступаючи рівнорядно проти Українців і відмовляючи шкільної салі на українські представленя — самовільно чи може з припорученя з гори перемінив з початком сего шкільного року викладову українську мову в чотирокласовій школі на польську. Зроблено то в сей спосіб, що всі діти з польської приватної школи влучено до публичної чотирокласової і заведено для всіх польську викладову мову. Хоч з села виїхало до Росії 379 грецько-католицьких родин, то все ще остало в громаді богато грецько-католицьких дітий у шкільнім віці. Тут Яворський зробив так, що до школи не принимав наших дітий, так що значне число наших дітий ще доси з науки шкільної не користає.

Що більше. Щоби віддане нашої школи в польські руки перейшло тим лекше, окружна рада шкільна в Жовкві (управитель староста Рад) перенесли до сталі українські учительки Евгенію і Марію Залітачівни на инші посади: першу до Нового Ставу, другу до Чесника. Третої української учительки Іванни Прокуратової нема, бо з причини недуги одержала урльоп і тепер всі сили учительські в Жовтанцях є польські. До чотирокласової школи на Середнім на місце Панькова, що є при війську, перенесено з Виховнів тимчасову учительку Купновичівну, а школу на Виховних звинено зовсім, як кажуть, тому, що має в Жовтанцях нареченого жандарма Рутковського. До сеї чотирокласової школи приділено також учительку з польської приватної школи Хоржлківну, а відмовлено тимчасої посади в Жовтанцях і взагалі в жовківськім повіті Українці Марії Решетиловичівній. На Заставю учить дальше Смальська, а на Загаю Солківна.

Таке перенесенє сталих учителок Українок є протизаконне, бо навіть славне перенесенє „зе взглядів службових" може зарядити тільки краєва рада шкільна, а ніколи окружна рада шкільна.

Не тільки чотирокласову українську школу в Жовтанцях взяли Поляки в свої руки, але також і управу в громаді. Війтом іменовано Поляка Червінського, одного з найбіднійших мешканців села, звичайного доглядача робітників (сторожа дороги) при направі доріг, котрий се своє занятє виконував і підчас московського наїзду. Асесором іменувало жовківське староство другого Поляка Матиса, шкільного сторожа; писарем є Поляк Бугно. В сей спосіб громадська управа опинила ся в руках ріжнородних сторожів, котрі давнійше з шапкою в руках мусіли стояти перед першим ліпшим радним. До управи не покликано нікого з виднійших українських господарів, навіть таких, котрі за своє українство натерпіли ся богато від Москалів і є без сумніву найпевнійшими горожанами в селі. Як поводило ся підчас наїзду римо-католицьке населенє, доказує се, що на привитанє православного архиепископа Евлогія вийшли всі далеко на горбок за село з процесією під проводом свого пароха ксьондза Анклевича і всюди корили ся московській власти. До прибічної ради в громаді управитель староства Рад не покликав навіть заслуженого українського діяча, місцевого пароха і декана о. Кипріяна Ясенщького, так що тепер в громаді, де Поляків є тільки горсточка, де вони давнійше не мали ніякого голосу, вся власть є в польських руках. Розумієть ся, нова польська управа завела від разу польське урядоване і справила польську громадську печатку!

(З львівської „Свободи").

МАТИ ДО СИНА СТРІЛЬЦЯ.

Ти йдеш, мій сину? Що-ж... іди здоров!
Тебе спиняти я не маю права.
Даремний жаль, як слушна кличе справа,
Як з України ворог точить кров.

Твій батько вік свій скоротав в ярмі
І вмер, не чувши поклику: до зброї!
А нині віднись взяли ся герої
І рвуть ся пута в віковій тюрмі.

З могил подув давний лицарський дух —
Воскресли сотні. Лопотять прапори,
І пісня віри веть ся понад бори;
Горить завзятєм давний слабодух.

Ідеш вже, сину? Що-ж... іди здоров!
Я радуюсь, хоч серденько зранене.
Та тям собі, що тут одним у мене...
Хоч впрочім... Та — Пречиста твій покров...

Взяв ненчин поцілуй, і безмір піль
Вхопив його, як човен морські филї,
А мати впала у німім безсилї
І пригорнула д' серцю лютий біль.

Петро Карманський.

Найважнійша річ, якої вимагаємо від орґанізації, — є ПЕВНІСТЬ, щоби вона членам дала то, що обіцює; аби член давав вкладни зі спокійною совістю, що його добро не пропаде. Такою певною орґанізацією є Український Народний Союз.

НА МОГИЛІ ТОВАРИША.

(ВІД ВЛАСНОГО ВОЄННОГО КОРЕСПОНДЕНТА).

(Памяти У. С. С. Степана Кухарського, що погиб в червні 1915 р. у Виноториї під Галичем. Ученик ґімназіяльний, уроджений 1898 року в Черниховці, пов. Тернопіль).

Сумно заводить вітер незнану пісню.
Гне деревину, хитає її галузями і здаєть ся — плаче. Скриплять високі ясені, скриплять хрести на деревляній церкві. Минуло літо, минає осінь і робить місце білій книгині зимі. Село укладаєть ся до сну, дрімає. Вечірний сумерк непереможною силою випирає ясний день, а в слід за ним сунуть ся тайни чорної ночі. Лиш один вітер не уступає тій силі. Він дальше байдужно співає-заводить свою пісню.

На темнім тлі вечера — невисока могила. На ній зеленіє ще трава, колишуть ся на високих бадилях рожі, веть ся зелений барвінок... На гладко виправленім дереві дубового хреста напись: „Борець за волю вічнии, спить в отсім темнім гробі"... Хрест здаєть ся гордий тою написию, бо висока ціна стать стоїть прямо, неповорушно і тим надає невеличкій могилі більшої поваги.

Я стою у спіи могили, у спіи „палатки" любого товариша. На душі сумно і лячно. Перед очима стає його постать. Гляджу на хрест. І диво! На могилі стоїть Він, Він сам! В сірім однострою, з крісом в руках. Такий самий як був перед двома місяцями, лише з обличя щезли румянці, а зі смертної рани на чолі спливає кров. По моїм тілі перебігає дрож. Протираю очи і гляджу на могилу. Пусто, лише хрест чорніє ся на ній... З умученя присідаю на зелену мураву. Стараю ся бути спокійним, та годі... Думки мучать мене. Стать утраченого товариша не сходить мені з уяви.

— Бідна мати не знає ще нічого про нього — думав я собі. — Вона за боєвим кордоном жде його. У неї все ще тліє іскра надії, що її коханий одинак живе... І як лише проломить ся кордон і надійдуть довго ожидані визвольники, першим її словом буде питанє про сина. Що-ж зробить вона бідна, як довідаєть ся, що її одинак спочиває в темній „палаті", віддаленій милями від рідного села... Що-ж скаже вона тоді?...

І перед очима стає бідна, розчарована мати, що в розпуці рве своє волосє за одинокою дитиною і іде в далеку дорогу відвідати його. Та замісць нього, бачить отсю зелену могилу, зі здоровим — високим хрестом... І знова розпука, плач, риданє...

На душі стає гірко, погано. Прилягаю на могилу. З очий мимохіть покотили ся на зелений барвінок сльози. Я обняв руками хрест і тяжко заридав...

А вітер дальше заводив свою пісню і мені здавало ся, що в його шумі я чую гіркі докори і насьміяня.

— Ти плачеш? — причував ся мені незнаний голос. — Ти, що простуєш до волї або смерти так як отсей твій товариш. — плачеш? На плач і риданя прийде ще час. По цілім світі тисячі тисяч подібних примірів. Колиб так усі заридали, то море сліз заляло би цілі краї...

— — — — — — — — — —

Село вже спало. Коло церкви скрипіли від вітру високі ясені, а недалеко розносив ся глухий звук трубки вартового, котрий давав до пізнаня, що храм божий стережений.

Панували тайни чорної ночі.

Я пролежав ніч на могилі товариша...

Андрій Бабюк, У. С. С.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

Пише др. Іван Сміт, лікар з Ню Йорку.

(Відповіди на питаня).

Анатомія (будова) уха.

Після анатомії уха ділить ся на три части: внішну, внутрішну і середну. Внішне ухо ділить ся на видиму часть, котра знаходить ся з боку голови (ушна чашина) і на слуховий канал, котрий дучить внішне ухо з середним.

Недуги внішного уха.

Ушна чашина хорує на ріжні нарости, нариви, болячки, чиряки, рани й инші ушкодженя.

Слуховий канал підлягає иноді запаленю, яке може бути двояке: ограничене або повне. Сн недуга повстає в наслідок довбаня в ухах пальцями або якимнебудь твердим предметом, а симптоми її є слідуючі: 1. Запір в ухах. 2. Сверб при відході течи. 3. Біль при надавленю. 4. Біль в ухах в ночи. 5. Ослабленє слуху. 6. Дзвоненє в ухах.

Часто першою признакою ушних недуг буває раптовне ослабленє слуху по купелі, коли по виході з води відчувать ся в ухах запір. Сила слуху постепенно і постійно слабне і в ухах повстає шум. Се є наслідком нагромадженої сірки в ухах.

В ухо можуть попасти ріжні посторонні річи, як ґузики, кістки, пісок, ріжного рода насіне, оріхи, солома, куски дерева і т. д. В таких случаях їх треба зараз усунути, бо в наслідок сего можуть витворити ся поважні недуги уха.

Недуги середного уха.

1. Остре запаленє.

Симптоми острого запаленя в отсі: 1. Запір в ухах. 2. Сильний біль при ковтаню. 3. Ослабленє слуху. 4. Біль при подиканю. 5. Гнійна теч з уха.

2. Хронічне запаленє.

Симптоми сеї недуги є подібні до запаленя острого, з тою тільки ріжницею, що болі бувають меньше острі, але зате довше тривають.

3. Остре гнійне запаленє.

Сей стан розвиваєть ся при острих заразливих хоробах, як: шкарлятина, запаленє легких, віспа, тифова фебра і т. д. Він характеризуєть ся раптовним болем в ухах, болем голови, ослабленєм слуху, опухненєм, а часами і запаротом голови.

4. Хронічне гнійне запаленє.

Головним симптомом в тих случаях є гнійна теч з уха, котра появляєть ся від часу до часу. Скількість буває ріжна. Часами матерії відходить меньше, часами більше, а иноді і цілковито не буває в протягу кількох тижнів або місяців, а пізнійше знов появляєть ся.

В усіх ушних недугах треба удати ся до лікаря.

СІЧОВИЙ ГИМН.

Сповнилась міра, кров братів,
Нелюдські злочини катів,
І зганьблена народня честь
Зробили месть, кроваву месть.
Най громи грянуть в нашу скрань,
Нехай займеть ся в грудях грань!
Настав наш час, прийшла пора.
Ура у бій! ура! ура!

Нас кличе зов великих дій
І з крови зроджених надій,
А гордий дух давних могил
Сталить нам грудь залізом сил.
Най громи грянуть в нашу скрань...

Нам не страшний ні рев гармат,
Ні списи троєлених громад,
Страшнійший нам московський кнут,
Клеймо рабів і ганьба пут.
Най громи грянуть в нашу скрань...

А ляжем ми — воскресне гнів
Колишніх літ, безсмертних днів;
Здрігнесь Бесмид від наших чет —
Зачнеть ся справжний наш бенкет.
Най громи грянуть в нашу скрань...

Петро Карманський.

ЦЕПЕЛІНИ.

Діяльність, яку розвинула німецька воздушна плавба в своїх виправах до середної Англії, в осередок англійського промислу, звертає наші очи до фабрик цепелінів. Хоч і не можна пізнати всіх їх тайн, то всетаки може кождий без перешкоди зробити цілий ряд цікавих спостережень. В першій лінії треба тут ствердити важну дійсність: що в фабриках воздушних кораблів, де тисячі робітників працюють без перерви день і ніч, так зорґанізована праця через притягане і зіставлене всіх помічничих фабрик, що тепер можна вносити кождого тижня один до двох нових воздушних кружляків. Нема дня, щоб новий цепелін не робив пробних летів.

В фабриці моторів Майбаха рахотить без упину віддані до проби мотори воздушних кораблів, бо їх треба на пробу пустити в рух через 24 до 48 годин, заки будуть припняті у воздушних кораблях.

Пробні лети не є звичайні лети, лиш зовсім воєнні виправи. Форма і величина цепелінів змінили ся значно від первісних типів. Найновійші воздухоплави є о много довші чим давнійше, притім більш стрункі, більше подібні до риби; оба коші висять низше, здаєть ся, що нема між ними сполучаючого хідника, або може він, зубований в тій величезній масі так, що його не видно; коші є опанцирені, кождий з них має мати найменьше шість машинових крісів і одну до двох малих гармат, як і окремі прилади до кидани бомб і знов окремі до вистрілювання воздушних торпед. Давнійших помостів для машинових крісів на версї воздушних кораблів нема тепер. Шпиль сього нового типу показує металевий блеск до майже пятої части всеї довготи. Керми простійші і меньші, мотори значно сильнійші, що виходить вже з великого шуму.

Пробні лети, відповідаючі воєнним цілям, є дуже цікаві. Видно не лиш, що цепеліни посідають тепер більшу скорість і здібність зворотів, особливо в пілетах в гору, але можна також видіти і чути вправи машиновими крісами; пятоме тарахкане сеї страшної зброї чути виразно з шуму і гуку моторів і шруб. Дальше видно проби з димовими газами, які обгортають нагло воздушний корабель мов густі хмари; взагалі коли панує мрачна погода, то воздухоплав зникає дійсно нагло в майже таємничий спосіб. Хто мав нагоду се видіти, той розуміє легко, чому Паризани і Англійці не могли ні видіти цепелінів, ні їх поборювати, навіть коли вони не летіли в такій висоті, яку подають звіти, в висоті про якої осягненє треба сумнівати ся.

Перелякім пікаці є нічні вправи. Тут працює воздушний корабель, якого не більшій части не видко, — хиба що з'явив ся місяць в повні; — рефлекторами і сьвітляними ґазами, які осьвітлюють темний воздушний простір, показують ся в ріжних барвах і здають ся щось говорити. Богато чуєть ся про нові таємничости нові воздушні торпеди, які цепеліни випробовують вже від давна. Годі тут про се довідати ся, але від часу до часу вирветь ся слово комусь обізнаному з сим і з сього можна зключити, що тут розгадить ся о дуже важне нове оружє в воздушній війні.

Найновійший цепелін, котрий уряджував пробні лети перед нашими очима, мав число „L. Z. 95". Та істнує ще нинїе означуванє, яке має лиш саме „L..." (без „Z"), так, що треба приняти, що німецька воздушна фльота, не вчислюючи воздушних кораблів Нарсевали, числить богато більше ніж сто одиниць.

ДІТРОЙТ, МІШ.

В СУБОТУ ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1916
в салї польського тов. „Сокіл", 1356-58 Джонишон ул. (давнійше 34-ій),
заходом „УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РАДИ" зістане відограна народна драма зі співами і танцями в 5-ох діях
М. Ц. Старицького, п. з.:

„ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ".

ЦІНА БІЛЕТІВ НО: 75, 50 і 25 ЦНТ.
ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОД. 7.30 ВЕЧЕРОМ.

Перед представленєм виголосить промову: український герой п. МИРОСЛАВ СІЧИНСЬКИЙ і новоприбуший делеґат від України зі Швайцарії, п. МИКОЛА ЦЕГЛИНСЬКИЙ. 44-45

О численну участь просить КОМІТЕТ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Театр Українського Клюбу „Січ" в Шікаґо, Ілл., — відограє —

В СУБОТУ, ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1916
в гали Валша, ріг ул. Нобел і Емма,
драму в 5-ти діях зі співами і танцями
М. Кропивницького 44-45

ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ.

Початок о год. 7.30 веч.
Ціни місць: 75, 50, 35 і 25 центів.

ВИЙШЛИ З ДРУКУ НОВІ КНИЖКИ.

	цнт.
ВЕСЕЛА ЧИТАНКА з образками	35
ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ. Гумористичні оповідання	10
ГАЛКА СМЕРТИ. Воєнне оповідання	5
ДЯК. Оповідане Марка Вовчка	20
ЯКІ Є ЛЮДИ НА ЗЕМЛІ	40
ЯК ЦАРЕВИЧ ЛІТАВ ДО ЦАРІВНИ	10
З ДНІВ КРОВАВОЇ ВІЙНИ. Віршоване оповідане	25
ІЗ ЗВІРЯЧОГО ЦАРСТВА. Сотня найкрасших казок	20
ОПОВІДАНЄ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІВ	20
ЯК ІВАНКО ЗРОБИВ ЧУДЕСНЕ СУДНО І ДІСТАВ КОРОЛІВНУ ЗА ЖІНКУ	10
ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ. Весїлне оповіданє	10
ЯК МЕНЕ МОЇ ТАТУНЬО ЖЕНИЛИ. Збірка гумористичних оповідань	40
ЯК ПАН СОБІ БІДИ ШУКАВ І ЯК СОБІ ЇЇ НАЙШОВ	15
ПІСНІ ЕМІҐРАНТІВ	10

Замовленя посилайте на адресу:
„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЦАР: Здавало ся, що така сильна підстава мого престола, а вона валить ся!

Бійте ся Бога, ратуйте, бо як впаде підстава, то і престол зі мною завалить ся, або буде такий низенький, що ніхто перед ним страху не буде мати!

НОВИНКИ.

УСПІХ ВІЧ П. М. СІЧИНСЬКОГО.

Як звісно нашим читачам, п. Мирослав Січинський виїхав тепер на рад ні до Шікаґо, Ілл., та до міст в близькій і дальшій околиці. Загалом п. Січинський має вже визначених вічо около 30.

В останних двох тижнях реферував п. Січинський на 6-ти вічах, м. н. в минулу неділю, дня 9-ого с. м. в Шікаґо, Ілл. Всі ті віча — як нам пишуть — випали гарно. Всюди була численна публика і настрій як найліпший. Жертви збирано на Фонд визволеня України при Федерації Українців у Злучених Державах. На 6-ти вічах зібрано на сю ціль загалом $1.000.00 (тисячу долярів).

—o—

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В БРАЗИЛІЇ.

В місті Прудентополи, після послідного обчислення українських шкіл є 16 — число усіх дітий учачих ся доходить до 490. Мимо сего, по многих лініях школи нема, з браку учителя і з причини незгідливого характеру наших людий! — („Праця").

—o—

ЧИСЛО МЕШКАНЦІВ ЛЬВОВА.

Дня 15. січня с. р., після виказу бюра роздавництва хлібових карт було у Львові 174.000 мешканців. В серпни м. р. було їх лиш 157.000. Приріст є наслідком повороту розсиланих війнов.

—o—

КРАЄВІ ШКОЛИ ХЛІБОРОБСТВА.

В Бережниці (пов. Стрий) і в Милоцині (пов. Ряшів) розпочинають краєві школи хліборобства 1-ий рік науки дня 15. марта.

—o—

ВІСПА В ГАЛИЧИНІ.

Від 30. січня до 5. лютого с. р. сконстатовано в Галичині 1.592 випадків занедужання на віспу в 59 повітах (319 громадах), а на Буковині 33 випадків в 5 повітах (17 громадах). Занедужали самі місцеві люди. В двох галицьких повітах є се переважно випадки, які зайшли передне протягом довшого часу, сконстатовані одначе щойно пізнійше по реактивованю повітових поліційних властий.

—o—

КОМІТЕТ СЄНКЕВИЧА ДЛЯ ПОЛЯКІВ В РОСІЇ.

Рада польських комітетів в Москві одержала — як доносять часописи — від ґенерального комітету під проводом польського письменника Генрика Сєнкевича з Льозанни чверть міліона рублів і розділила їх між польські комітети в Росії.

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

DR. JOHN SMITH, JR.,

СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ

327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 4-ої пополудни.

Телефон: Stuyvesant 4493.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай завстрахть ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся в „Свободі" належить замовлятн лише ті, що „Свободі" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Завстрахть увагу: Вп. читачів нашої часописи, що вони вони вислають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цент. за слово за кождеразове поміщене. — Оголошень меншійи як на 25 центів не приймаємо.)

Пошукую свого брата ІВАНА ДАНИЛЯКА з села Зелеща, повіт Кімпаль, Буковина. 13 літ тому як приїхав до Америки. Послідним часами перебував в Арізоні. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Sam Danelak, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 39-44

Пошукую СТЕФАНА БІЛЬСЬКОГО, з Рудник, повіт Жидачів, Гал. Через зиму в 1912 р. перебував в Едмонтон, Алта., Канада. Весною 1913 р. мав був виїхати до Голдем, Б. Ґ. Хто би о нім знав або він сам, зволить ласкаво зголосити ся на понизшу адресу, за що отримає $2.00 нагороди. Petro Kisil, 205 Plumer Ave., Detroit, Mich. 42-44

Пошукую свого брата ІЛЬКА ВЕРЕЩАКА з Гордині, повіт Самбір, Гал. Хто би подав його точну адресу, дістане нагороду. Голоситись на адресу: Joseph Wereszczak, 240 Plumer Street, Detroit, Mich. 43-45

Захар Підлуський з Письменниці, пов. Товмач, Гал., котрий находить ся тепер в російськім полоні на Сибіри, прошить сею дорогою своїх знакомих земляків о ласкаву поміч. Адреса: Росія, Томская губернія, город Барнаул, военноплінному Захару Підлускому. 44

ДЯКО-УЧИТЕЛЯ ПРИЙМЕСЬ НА ПОСАДУ СЕЙЧАС. Вимагаєсь від него, щоби знав нотний спів, провадив дїточу школу і учив представленя. По близші інформації прошу зголоситись як найскорше на адресу: John Dubil, Box 292, Station B, W. Berwick, Pa. 44-45

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до фабрики виробу сталевих „кар", які розуміють роботу „фітерську" і „римерську". Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО РОБІТНИКІВ до-бити молотом і до пили в фабриці виробу сталевих „кар", а також потрібно молодих хлопців до опалювани. Добра платня; стала робота. Голоситись особисто до фабрики при Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 44-53

ПОТРІБНО ДЕСЯТЬ МОЛДЕРІВ до акордових робіт при автомобілях, і 15 робітників до бити молотом в зелізній фаундрі. Голоситись до: Danville Malleable Iron Company, East Fairchild Street, Danville, Ill. 44-49

НА ПРОДАЖ САЛЬОН І РЕСТАВРАНТ в бизнесовій части міста Ню Йорку; інтерес виробленний. Добра нагода для кождого. Ціна $500.00 Продаєть з причини слабости властителя. Голоситись до реставрациї під ч. 199 E. 4th St., New York City. Tel.: 5737 Orchard. 42-44

СТАЛА РОБОТА, 21 до 23 центи на годину. Голоситись сейчас до суперінтендента на адресу: Taintor Manufacturing Company, Lexington Ave. & First Street, Bayonne, N. J. 36-42

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ МІСЯЧНИК „СЛОВО". Річна передплата 50 цент. Поодинокі числа 5 цент. Адресуйте: „SLOWO", Box 202, Scranton, Pa. 42-51

ДИПЛОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ і случайна любовського університету учить анґлійської мови та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Інформації устні або висемні удїлює: Tel. Lenox 6095. 18—

M. SCHWARTZ, 168 East 89th St., New York, N. Y.

ДАРОМ! Чи хочете одержати великий і гарний годинник вартости $7.00? Незвичайна нагода є тепер. Пишіть по інформації, залучаючи 2 центи марками. 41к49

BOSTON SUPPLY CO.,

159A Endicott St., Dep. W. Boston, Mass.

ВАЖНЕ! Чи кождий Українець читає книжки? А як читає, то які? Дорогі Брати Українці, ми знаємо, що тілько за помочию добрих і наукових книжок можемо прийти до осьвіти, бо з таких книжок можна довідати ся, що в світі діяло ся і що діясь і що буде діяти ся. Отже у нас можна такі книжки отримати.

MIZNARODNA KNYHARNIA,

1949 W. Erie St., Chicago, Ill.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! Вишлемо Вам долярового підручник, богато ілюстрований. Залучіть лише 5 центів на переслину на адресу: G. W. & D. H., 641 Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 37-56

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00, займаючи ся вечерами по роботі розпродажию книжок. По близші інформації пишіть до:

„SVOBODA"

Dept. K,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВОЄННІ ОБРАЗИ!

Коли хочете побачити як то виглядає теперішна війна, то купіть собі образ, який представляє битву під Перемишлем; образ дуже інтересний; коштує лиш 25 центів. Належитість присилайте готовими. Пишіть еще нині до: 42-

RUSKA KNYHARNIA, 34 E. 7th St., New York, N. Y.

ВЕСНЯНКИ.

плями на лиці, прищі, лишаї, і всяка нечистість на тілі, виводить кремовиця і від гарантією що кольканадесять уміню східної краси крему „Амор". Ціна слоїка $2.00. The Amor Novelties Co., 642 E. 14th St., New York, N. Y. 44-50

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

СВІЙ ДО СВОГО!

Хто ще не отримав нашого великого ілюстрованого КАТАЛЬОГА то нехай пише за ним ще нині. В нім найдете они найновійші книжки ріжного рода, біблії, молитвенники, набожні книжки, як також пресьвітні і наукові, співанники, ноти до співу і до гри. Годинники, грамофони, бритви, стереоскопи і богато инших цінних річий. Залучіть за 2 цент. марку на пересилку. Пишіть на адресу: 43-

UKRAINSKA KNYHARNIA,

931 W. Erie St., DEP. C., Chicago, Ill.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ, БОГАТА ЧОРНА ЗЕМЛЯ, МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ, — 38 ріжних фарм з гарними будинками, хлебом, ніньми, овсяні, грубі ліси. Ціна від $500 до $5000. Хто обдітає цілу Америку за фармами, тут посеять ся напевно, як богато инших. Пишіть до: 43-7

PARISH-PULASKI KOLONIA,

Box 234, Parish, N. Y.

КАТАЛЬОГ НАЙКРАСШИХ ШТУК МАГІЧНИХ з всякими приборами, як: цьвяти, тарілки, шкляники, фляшки, штиляти, ножі, ковдї, поручаючий замінювати воду у вино, молоко, чорнило, штуки зникати річий і богато других, яких кождий легко виконає а притім розвеселить товариство і навіть може заробляти сам гроші. Катальоґ висилаємо даром. Адресуйте: 18-51

Am. Book & Nov. House, Box 371, Cleveland, O.

КОЖДИЙ сьвідомий Українець повинен мати в своїй хаті портрети великих українських мужів як: Т. Шевченка, Ів. Франка, М. Грушевського, М. Павлика, Б. Хмельницького і І. Мазепи. Величина 16x20 цалів, ціна 50 центів за один. Книжки до читаня, молитвенники, ноїзарі і всякого рода наукадї. Катальоґ висилаємо даром. Пишіть на адресу: 76—

RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA,

168 E. 4th St., New York, N. Y.

РІДКА НАГОДА — 50 ЛОТІВ МУСИТЬ ПРОДАТИ СЯ ДО ТРОХ ТИЖНІВ.

Ціна дуже низька від 25—35 долярів одна лота. Коли хто купить більше лотів разом, то ціна ще низша. Сусідні лоти випродано по $150.00 і висше. Меньше від 5 лотів не продасть. Сі лоти надають ся на малу фарму, бо можна їх набути в кусинках по 30, 10, 6 і 4 лоти. Земля від довгів чиста, за що ручить ся. „Дід" видасть зараз. Тільки за готівку. Землі положені в гарній околици стейту Ню Джерзи в Малаґа Ситі. До стації 5 мінут ходу. Хідники є готові. Тому зголошуйтесь листовно або особисто до адвоката, Українця, на адресу: 40-45

AUGUSTIN SMITH,

327 E. 17th St., New York City.

НА ВЕЛИКОДНІ СЬВЯТА

ПОСИЛАЙТЕ ЖЕЛАНЯ ДО РОДИНИ І ЗНАКОМИХ.

ПАПЕРИ ЛИСТОВІ з друкованим желанєм на Воскресенє Христове до Родичів, до Родини, до Жінки, до Брата, до Сестри, до Шваґра; сих 6 паперів коштує ..... 15 цент.

Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образками, 2 штуки коштує ..... 15 цент.

Папери позолочувані, оздоблені цьвітами і образком Ісуса Христа, висаджені перлинками, одна штука коштує ..... 10 цент.

КАРТКИ ПОЧТОВІ з українським написом, в ріжних видах, з образками святими і сьвітськими на Великдень, 10 штук ..... 25 цент.

Картки вишивані шовковими цьвітами, одна штука ..... 10 цент.

СКЛАДАНІ ВІТАЛКИ з різьбленим образком Ісуса Христа, прикладеними цьвітами і готовими, позолочувані; вигідно можна їх висилати почтою на дарунок; одна штука ..... 10 цент.

Замовленя і гроші посилайте на адресу завідателя Української Книгарні 38к47

BASIL HRISHKO,

701 W. Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

МОЖЕ У ВАС ЩЕ НЕМА КАЛЄНДАРЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА на 1916 РІК?

Що думають американські учені і наші люди про вихід і приїзд еміґрантів до Америки? Се знати кождому потрібно. А довідаєтесь про се лише з календаря У. Н. С. на 1916 рік!

Спішіть ся, бо календарів мало є стане! Замовленя і гроші посилайте до: „SVOBODA" 83 Grand St., Jersey City, N. J.

В ЛУЧНОСТИ СИЛА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

СЕ ОДИНОКА НАША ПРАВДИВО УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ, ОСНОВАНА 1894 РОКУ, ЧИСЛИТЬ ОКОЛО 10 ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ І СКЛАДАЄТЬ СЯ З ВИСШЕ 250 ПОДАЖНИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ І СЕСТРИЦЬ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

видає на посмертне, заномоги в разї каліцтва, несвосібности до праці і т. п. за час свого істнованя суму $1,319.767.11 (словами: одна мілїон триста девятнайцять тисяч сімсот шістдесять сїм долярів і одинайцять центів).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

Одинока українська організація, яка відповідає законним вимогам всїх статїв Злучених Держав і Канади. — Одинока українська організація, яка приняла справедливу систему плаченя членських вкладок після літ. — Одинока українська організація, яка дає певність, що зможе сповняти всї свої обовязки супроти своїх членів. — Маєток У. Н. Союза виносить $224.354.03. — Одинока українська організація, яка старасть ся також о моральне і просьвітне піднесене своїх членів.

ВСТУПАЙТЕ САМІ ТА ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА!

В кождій місцевости Злучених Держав і Канади повинен істнувати відділ У. Н. Союза. Новодні Українцы чи Українцї повинні належати до У. Н. Союза без огляду на їх стан, політичне переконанє чи релїґійні почування.

По всї інформації в справі У. Н. Союза сейчас пишіть до головної канцеляриї У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,

83 Grand St., Jersey City, N. J.

З КРАЮ ЧОРНИХ ДІЯМАНТІВ.

ПРИЗНАНЄ ПАНЇ РАБОВОЇ ЗА УСПІШНЕ ВИЛІЧЕНЄ БОЛГАРСЬКИМ КРОВНИМ ЧАСОМ.

Анї один лік не поміг їй так, як Болгарський Кровний Чай.

О Г. Г. фон Шлікова Болгарським Кровнім Чаю напад родичка пані Вінцентова Раба, Вакс 159, Колїдж, В. Ва., надіслала нам слїдуючу допиську:

„Дякуючи Вам за Болгарський Кровний Чай можу сказати, що се дуже добрий лік; дотепер уживала я ріжних ліків на болї голови, хребта і ніг, донак ні один з них не поміг мені, тому звольте заслати мені еще три доли".

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, яка вистарчить на 5 місяців за $1.000 вишле денебудь:

Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. — Adv.

Im. з 21 камінами ЖЕЛЇЗНИЧИЙ ГОДИННИК для мущин і жінок вказуючи ся без ключика, поволочуваний, з ґваранцією на 20 літ, подвійні ковертя красно вирізані. Додать безусловно точно і з спеціальною проблєкциї для жінок, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода — Ми вишлемо сей годинник на кождий адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за аворот пересилки, з тим правилєм, що кождий може його оглянути, і єсли йому не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иншого купця треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочуваний ланцюшок з дорожовказом годе ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.,

1101 Atheneum Bldg., Chicago, Ill. 36к47

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦЇ

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовленя і гроші посилайте до:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЯ ЦІННИЙ КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Вашї знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром. Пишіть на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОДЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні завертати ся всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ЦІЛКОМ! ДАРОМ!

Вивчу грати на якім небудь інструменті, єсли тілько Ви любитель музики, не робить ріжниці, чи ви грали на якім інструменті, чи нї. Гарантую за успіх моєї науки в часї 20 до 25 днів.

Жадайте сегодня катальоґ, залучаючи 2-центову марку на відповідь.

Адресуйте: T. KASPER, 36-50

5719 S. Laflin St., D. A. Chicago, Ill.

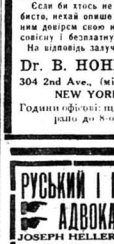

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСЇХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всїм терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЛІКІ НЕДОМАГАННЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСЛІКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОСНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Докоюче всякі найтяжші операциї мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціально же на пропущену при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть вочт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,

304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)

NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

DR. BONKE'S MEDICAL INSTITUTE

407 East 58th St., New York, N. Y.

Межи 1st Ave і 2d Ave.

СТАРОКРАЕВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР

Лічить успішно всї недуги: легких, серця, нерви, ті внутрішньої недуги, ціпку, ракку і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, ревматизм, газ, ліверні, всї скорі, як також дитячі недуги. Говорить по українськи. Приймає лїки. Офіс від 9-ої рано до 8-ої вечер, а також в неділї. Хто не може прийхати, нехай на повисше подане адресу.

ДОРОГА ДО ГАРА

Великі перестанки ... тів до продажи фарм в місті зі школами, фабриками, де ... мать добре: і спокійно ... сно на малі місячні ... тимо $25 тижнево ... шіть або пишіть ... ні до:

LINCOLN, CO

309 Broadway.

ПОЗІР!

... ський мові. Зачніть ... томобільний тревас ... оставати без праці. ... робити $15 до $30 ... школа дає компетентні ... треває 4 тижні. Науку ... ночи. Гарантуємо ...

КОШТ $15.00

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILE ENGINEERS

147 E. 40th St., New York

Dr. MULLIN,

409 4th Ave.,

PITTSBURGH, PA.

ЛІКАР-СПЕЦІЯЛІСТ

Перевиров 35-літ... успішну практику ... недугами кровними ... скірними. Лічить недуги заразливі, жолудк... тизм, печінки, міхура, ... всї инші полові хронічні ... щини і женщин. Приходить ... ка, розслід крови і порада ... вдоволене запевнене. Офіс ... почти.

95 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЯМИ 95

NEW-YORK AUTO SCHOOL

Не оставайте без роботи, ... можете заробити $25 до $35 тижнево ... ши шофером.

Ми навчимо Вас на шофера ... рідній мові в трох тижнях, а ... вечерами, за малою оплатою.

Всї наші студенти мають ... сади.

NEW YORK AUTO SCHOOL

30 E. 7th St., New York City.

Bet. 2nd & 3rd Ave.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголїтною практикою переправджує всїлякі справи цивільні та нарні з найлїпшими висилдами.

Години урядові: від 9-ої рано до ... вечер.

Адреса

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 506-507, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 84th St., близько 3-ої евені, і стація від 7-ої до 10-ої вечер.

35 презентів ДАРОМ Спеціяльна оферта на ЗОЛОТОМ криту годинку ТІЛЬКИ $5.25

AMERICAN JEWELRY CO.

КОНКУРЕНЦІЯНА ВІЙНА! МИ ТРАТИМО А ВИ КОРИСТАЙТЕ!

За $5.25 купите в нас тепер дуже гарну, з потрійним чудо... окладинками, ЗОЛОТОМ криту годинку, заосмотрену з дорогоцінних ... ханізм, з 20-ЛІТНОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ кирпто на окладинці, а ... станете 35 ПРЕЗЕНТІВ ЗОВСІМ ДАРОМ. Елєґантський ланцюшок ... сок, перстень, ґрестен, брошкуч, чудний на ... ськовий будильник, ... шпилькою, шпильку до краватки, до машкетів, ... штилет, „Скват" автоматичний пістол, ножик, 2 бранзолєти, фонтенов ... тацїйна мала годинка з шпилькою, гармонїю, файку, бритву, ... ниж. НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ, але вистачіть сейчас: це ... зам з 20 цит. депозиту (стемпсами або монетою) ... вишлемо Вам почтою або експресом до вільного оглядин мужеську ... годинку враз з 35 презентами прямо до Вашої хати. Решту заплатите ... чению Вам сих річей. Купуючи від нас Ви нічого не тратите, бо ... ємо або вимінюємо наші годинки за нові дарон. Незадоволени ... ші. (З Канади треба висилати цїну належитість наперед). Оглянте ... годинки і презенти заки купите їх деинде. Вишлять замовлене ще ...

AMERICAN JEWELRY CO., Dep. D-106, St. LOUIS, Mo.

ВИСИЛКА ГРОШИЙ ДО КРАЮ

ПІД ЦІЛКОВИТОЮ ҐВАРАНЦІЄЮ

СКОРО, БЕЗПЕЧНО І ПО ЯК НАЙНИЗШІМ КУРСІ

1.000 КОРОН за 130 ДОЛЯРІВ

АБО 100 КОРОН ЗА 13 ДОЛЯРІВ

ВАША РІДНЯ В КРАЮ ПОТРЕБУЄ ВЕЛИКОЇ ПОМОЧИ, І ТО ЯК НАЙСКОРШЕ

ОТЖЕ ЄСЛИ ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ ГРОШІ СВОЇМ РОДИНАМ ДО КРАЮ, ТО ЗВЕРТАЙТЕ СЯ З ЦІЛИМ ДОВІРЄМ ДО НАС ЯК І ДАВНІЙШЕ А МИ КОЖДОГО ПО БРАТЕРСЬКИ ОБСЛУЖИМО ЯК НАЙЛІПШЕ І НАЙТАНЬШЕ. ПИШІТЬ ЕЩЕ ДНЕСЬ ПО БЛИЗШІ ІНФОРМАЦІЇ ДО ЗНАНОГО НЕ ВІД НИНІ УКРАЇНСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ І КАНЦЕЛЯРІЇ, НА ПОНИЗШУ АДРЕСУ.

Єсли посилаєте до нас гроші, то посилайте через почтові або Експресові Мані-Ордери, і виписуйте їх на імя:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO., 193 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! ДАРОМ! Кождий з Вас має спосібність прийти ... нам сейчас дитне сей дійний кучин і надіяне нам його. Перший, котрий надішлить нам купон, радость ся кілька фарм даром, а решта одержать безплатні інформації, як можна прийти до власности землї і дому в короткім часї і в легкий спосіб. Фарми ті лежать при стації зелїзницї, близько фабричних міст, шкіл, церков і фабрик, де кождий може одержати добру роботу. Не зволікайте, лише надсилайте сей купон зараз до:

DEVEL'G CO., 42-53

305 Broadway, Dept. S., Suite 210, New York, N. Y.